

De beschermingsomvang van art. 10 is ook niet beperkt tot de belangen van de producenten van generieke of hybride geneesmiddelen, maar omvat net zo goed die van de vergunninghouder van het referentiegeneesmiddel. Als namelijk voor een geneesmiddel ten onrechte een handelsvergunning wordt verkregen, dan betekent dat niet alleen een mogelijk risico voor de volksgezondheid, maar ook dat een vergunninghouder voor generieke of hybride geneesmiddelen ten onrechte of tegen ongelijke voorwaarden (omdat hij geen investeringen heeft hoeven plegen) op de markt concurreert. Het juist en zorgvuldig doorlopen van een verkorte procedure strekt dus ook ter bescherming van de belangen van Teva, zijnde de partij die deze onderzoeken reeds heeft verricht.

10. Al met al, geeft de uitspraak van de Afdeling, vooral gelezen in samenhang met de diametraal andersluidende uitspraak van de rechtbank, een verhelderend beeld van de wijze waarop de Afdeling het relativiteitsvereiste toepast bij beroepen op regelingen waarmee Unierecht is geïmplementeerd. Het is daarmee een te verwelkomen uitspraak.

G.J. van Midden

AB 2019/28

AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE

29 augustus 2018, nr. 201708847/1/A3
(Mrs. C.J. Borman, A.W.M. Bijloos, J.J. van Eck)
m.nt. C.M. Saris en P. Disseldorp*

Art. 21 Huisvestingswet 2014; art. 5:1 lid 2 Awb

ECLI:NL:RVS:2018:2845

De feitelijk beheerder van een verhuurde woning wordt als medepleger beboet wegens overtreding van de Huisvestingswet. Het verrichten van ondersteunende activiteiten wordt voldoende geacht om als medepleger te worden aangemerkt.

Medeplegen als bedoeld in art. 5:1 lid 2 Awb doet zich voor bij een nauwe en bewuste samenwerking met een ander of anderen. De kwalificatie ‘medepleger’ is slechts gerechtvaardigd als de intellectuele en/of materiële bijdrage van de betrokkene aan het feit van voldoende gewicht is. In het bijzonder wanneer het medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, kunnen voor het oordeel dat zich niettemin een nauwe en bewuste samen-

werking voordoet onder meer van belang zijn de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het feit en het belang van de rol van de betrokkene.

Hij fungeerde als contactpersoon voor de toeristen, gaf de sleutel af en nam deze weer in. Op de informatie die zich in de woning bevond stond zijn naam en contactgegevens vermeld en op de informatie op de voordeur stond daarnaast tevens zijn foto. De intellectuele en materiële bijdrage van appellant aan het feit was van voldoende gewicht, tussen hem en genoemde familieleden was sprake van een taakverdeling en een bewuste en nauwe samenwerking. Gelet op het voorgaande moet appellant worden aangemerkt als medepleger.

Uitspraak op het hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 26 september 2017, 16/3687 in het geding tussen:

Appellant, te Amsterdam,

en

Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam.

Procesverloop

Bij besluit van 6 november 2015 heeft het college op grond van artikel 59 van de Regionale Huisvestingsverordening Stadsregio Amsterdam 2013 (hierna: de Huisvestingsverordening) appellant een bestuurlijke boete van € 12.000 opgelegd wegens overtreding van artikel 30, eerste lid, onder a, van de Huisvestingswet (hierna: Hvw) op het adres locatie 1 te Amsterdam. In hetzelfde besluit heeft het college besloten tot invordering van de boete over te gaan.

Bij besluit van 20 april 2016 heeft het college het door appellant daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 26 september 2017 heeft de rechtbank het door appellant daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. Deze uitspraak is aangehecht (niet opgenomen; *red.*).

Tegen deze uitspraak heeft appellant hoger beroep ingesteld.

Het college heeft een schriftelijke uiteenzetting ingediend.

Appellant heeft nadere stukken ingediend.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 4 juni 2018, waar appellant, vertegenwoordigd door mr. M. Bouwman en mr. M. Slaghekke, advocaten te Amsterdam en het college, vertegenwoordigd door mr. F.M.E. Schuttenhelm, zijn versche-

* C.M. Saris en P. Disseldorp zijn advocaten bij Stibbe.

Overwegingen

Inleiding

1. De in deze uitspraak aangehaalde regelgeving is in de bijlage opgenomen die deel uitmaakt van deze uitspraak.

2. De woning aan de locatie 1 te Amsterdam is op 8 januari 2015 en 19 januari 2015 door toezichthouders bezocht. Daarbij is geconstateerd dat toeristen in de woning verbleven. Deze toeristen hebben verklaard de woning via Airbnb te hebben geboekt en de sleutel van appellant te hebben ontvangen. In de woning zijn geen persoonlijke spullen aangetroffen en de koelkasten waren leeg. In de woning was informatie voor de toeristen aanwezig. Op deze informatie stond appellant als contactpersoon vermeld met zijn telefoonnummer en e-mailadres. Ook wordt appellant genoemd in de beoordelingen op Airbnb als degene die de woning en de verhuur beheert en de sleutels overhandigt. De advertentie op Airbnb stond op naam van persoon A. De woning is eigendom van de Stichting Instandhouding Monumentenpand 'locatie 2' (hierna: de stichting). Persoon B is de bestuurder van deze stichting. Op het adres stonden sinds 14 oktober 2014 persoon C en persoon D ingeschreven in de basisregistratie personen (hierna: brp). Uit deze feiten heeft het college afgeleid dat de woning aan de woningvoorraad onttrokken is door deze voor hoteldoel-einden te gebruiken. Daarvoor heeft het college een boete van € 12.000 opgelegd.

Hoger beroep

3. Appellant betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat het college tussen 1 juli 2015 en 1 januari 2016 bevoegd was om bij woningonttrekking een boete op te leggen. Met de inwerkingtreding van de Huisvestingswet 2014 (hierna: Hvw 2014) per 1 januari 2015 is artikel 30 van de Hvw komen te vervallen. De Huisvestingsverordening is per 1 juli 2015 gewijzigd. Artikel 1, aanhef en onder vv, van de Huisvestingsverordening, bepaalt na die wijziging dat onder wet wordt verstaan: De Huisvestingswet 2014. Het ongewijzigde artikel 59 van de Huisvestingsverordening, zoals dat luidde tussen 1 juli 2015 en 1 januari 2016, bepaalde dat het college een bestuurlijke boete kan opleggen bij overtreding van artikel 7 en 30 van de wet. Gelet op de definitie in artikel 1, aanhef en onder vv, van de Hvw 2014 is de wet in deze bepaling de Hvw 2014. Artikel 7 of artikel 30 van de Hvw 2014 bevatten geen verbod tot woningonttrekking. Dat verbod staat in artikel 21 van de Hvw 2014. Artikel 59 van de Huisvestingsverordening zoals die luidde tussen 1 juli 2015 en 1 januari 2016 geeft derhalve geen bevoegdheid tot het op-

leggen van een boete voor de woningonttrekking. Het opleggen van de boete is daarom in strijd met het legaliteitsbeginsel, aldus appellant.

3.1. Zoals de Afdeling heeft overwogen in haar uitspraak van 20 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3475 moet onder het begrip 'de wet' in artikel 59 van de Huisvestingsverordening, zoals deze gold vanaf 1 juli 2015 worden verstaan: de Hvw. Artikel 30 van die wet bevat een verbod tot woningonttrekking. Dat bij de wijziging van de Huisvestingsverordening in het niet gewijzigde artikel 59 geen verwijzing naar de Hvw is opgenomen is een kennelijke vergissing. Het college was daarom, zoals de rechtbank terecht heeft overwogen, bevoegd voor de overtreding van artikel 30 van de Hvw een bestuurlijke boete op te leggen. De Afdeling is eveneens met de rechtbank van oordeel dat deze uitleg van artikel 59 van de Huisvestingsverordening niet in strijd is met het legaliteitsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel. Voor 1 januari 2015 gold artikel 30 van de Hvw en bevatte artikel 59 van de Huisvestingsverordening de bevoegdheid voor het college om voor overtreding van dit artikel een bestuurlijke boete op te leggen. Die bevoegdheid is, gelet op Artikel XXIII van de Wet afschaffing plusregio's, na 1 januari 2015 blijven bestaan. Artikel 59 van de Huisvestingsverordening is ook per 1 juli 2015 niet gewijzigd.

Overtreding

4. Appellant betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft geconcludeerd dat de woning aan de bestemming tot bewoning is onttrokken. Hij betoogt dat op de zolderverdieping persoonlijke spullen aanwezig waren. De toezichthouders hebben de zolder niet onderzocht. Deze zolder is via een vlizotrap via een luik toegankelijk. Deze ruimte is 8 m² groot. In deze ruimte staat een kast, is een matras aanwezig en er liggen persoonlijke spullen. Appellant stelt dat hij in die periode de woning bewoonde en zijn persoonlijke spullen op zolder aanwezig waren. Omdat geen onderzoek op deze verdieping heeft plaatsgevonden, kan niet worden vastgesteld dat geen permanente bewoning van de woning plaats vond. Ook kan niet worden vastgesteld of aan de regel voor bed&breakfast dat 60% van de woning voor bewoning wordt gebruikt, is voldaan. Ook is niet vastgesteld of de gehele woning is onttrokken. Dit is wel vereist voor overtreding van artikel 21 van de Hvw 2014.

Daarnaast betoogt appellant dat uit het feit dat geen persoonlijke voorwerpen zijn aangetroffen op het moment dat de toeristen aanwezig waren, niet kan worden afgeleid dat geen sprake is van permanente bewoning door de ingeschreven personen. De ingeschreven personen zijn

woonachtig op het adres. Zij hebben ervoor gekozen geen persoonlijke spullen in de woning te plaatsen. Er is geen verplichting om alle dagen in de woning aanwezig te zijn.

De e-mail van persoon C namens de stichting over de beëindiging van het gebruik voor toeristische verhuur kan niet worden gezien als een bevestiging van het strijdige gebruik. Deze mail moet gelezen worden in de context van de aan de stichting opgelegde last onder dwangsom en is dus enkel de bevestiging dat aan de last is voldaan. Bovendien is deze mail niet door appelland verstuurd zodat deze mail hem niet kan worden tegengeworpen, aldus appelland.

Het incidentele gebruik komt daarnaast overeen met de beleidsnotitie 'Toeristische verhuur van woningen (vakantieverhuur)'. De woning wordt niet langdurig en niet ieder weekend verhuurd. Er zijn maar twee constateringen gedaan.

4.1. De e-mail van persoon C namens de stichting ligt niet aan het oordeel van de rechtbank ten grondslag zodat het betoog daarover buiten beschouwing kan blijven.

In het rapport van bevindingen van de controle op 8 januari 2015 staat dat op het adres persoon D en persoon C (1934) staan ingeschreven. Bij de controle is persoon E uit Londen aangetroffen in de woning. Hij heeft verklaard van dinsdag 6 januari 2015 tot zaterdag 10 januari 2015 samen met een andere persoon in de woning te verblijven die hij via Airbnb had geboekt. In het rapport van bevindingen van de controle op 19 januari 2015 staat dat op die datum een controle is uitgevoerd bij de locatie 1. Daar zijn persoon F en persoon G, beiden Russische toeristen, aangetroffen. Zij verklaren van 11 tot en met 19 januari 2015 in de woning te verblijven en deze geboekt te hebben via Airbnb. Op de voordeur hangt aan de binnenkant een A4 met een foto van appelland met zijn contactgegevens. Ook ligt er een A4 met de wificode op tafel en een informatiegids van het appartement. De toeristen verklaarden dat zij alleen in het appartement verbleven. In de woning zijn geen persoonlijke spullen of kleding aangetroffen en de koelkasten in de woning waren leeg. Op de Airbnb-website staan 116 recensies bij de advertentie voor de woning.

4.2. Appelland heeft nooit ingeschreven gestaan op het adres locatie 1. Persoon C en persoon D stonden ten tijde van de controle ingeschreven. In de zienswijze op het voornemen, in bezwaar en beroep betoogt appelland nog dat persoon C woonachtig was in de woning en dat persoon D hem verzorgde en daar periodiek verbleef. Over enig verblijf van appelland in de woning wordt niet gesproken. Pas in hoger beroep wordt voor het eerst de stelling ingenomen dat appelland in de woning woonde, maar ook nog steeds de stel-

ling dat de ingeschreven personen er woonden. Bij de controle is niet gebleken dat de woning bewoond werd door appelland, noch door de ingeschreven personen. De stelling dat appelland feitelijk in de woning woonde, heeft hij niet aannemelijk gemaakt. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat de woning niet permanent werd bewoond. Omdat de woning niet permanent werd bewoond door de personen die in de brp staan ingeschreven, was niet voldaan aan de eisen voor een bed&breakfast of vakantieverhuur. De rechtbank heeft op grond van de advertenties op Airbnb, de recensies op die site, de aanwezige toeristen bij de controles op 8 januari 2015 en 19 januari 2015, het ontbreken van persoonlijke spullen in de woning en het aldaar aanwezige informatiemateriaal voor toeristen, terecht geoordeeld dat de woning voor hotelmatige doeleinden in gebruik was.

Medeplegen

5. Appelland betoogt dat hij niet als medepleger in de zin van artikel 5.1, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kan worden aangemerkt. Hij kan hoogstens als medeplechtig worden aangemerkt. De stichting is eigenaar van de woning, persoon A is bestuurder van de stichting. Appelland heeft derhalve geen zeggenschap over de woning. De advertentie op Airbnb stond op naam van persoon A. Appelland ontving ook niet de inkomsten uit de verhuur, maar alleen € 50 voor het schoonmaken van de woning. Uit de e-mails van persoon C van 2 juli 2015 en 7 juli 2015 over de last onder dwangsom strekkende tot beëindiging van het gebruik voor hoteldoeleinden, blijkt dat appelland niet degene was die het in zijn macht had om de overtreding te beëindigen. Appelland overhandigde enkel de sleutel en was de contactpersoon bij calamiteiten en vragen. Hij bevorderde of vergemakkelijkte de overtreding wellicht, maar dat leidt, zo blijkt uit de uitspraak van de Afdeling van 29 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2386, niet tot medeplegen, aldus appelland.

5.1. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (bijvoorbeeld in de uitspraak van 4 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:288), is de overtreder degene die het desbetreffende wettelijke voorschrift daadwerkelijk heeft geschonden. Dat is in de eerste plaats degene die de verboden handeling fysiek heeft verricht.

Medeplegen als bedoeld in artikel 5:1, tweede lid, van de Awb doet zich voor bij een nauwe en bewuste samenwerking met een ander of anderen. De kwalificatie 'medepleger' is slechts gerechtvaardigd als de intellectuele en/of materiële bijdrage van de betrokkene aan het feit van voldoende gewicht is. In het bijzonder wanneer het

medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, kunnen voor het oordeel dat zich niettemin een nauwe en bewuste samenwerking voordoet onder meer van belang zijn de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het feit en het belang van de rol van de betrokkene (zie de uitspraak van de Afdeling van 6 september 2017, ECLI:NL:RVS:2017:2394).

5.2. In de uitspraak van de Afdeling van 29 juli 2015, waar appellant naar verwijst, is de Afdeling van oordeel dat onvoldoende feiten aanwezig waren om aan te nemen dat sprake was van nauwe en bewuste samenwerking omdat de verklaringen in dat dossier onvoldoende duidelijk waren om de rol van appellant vast te stellen. Daarom viel in die zaak niet uit te sluiten dat appellant helemaal geen of een zeer marginale rol speelde. Dat is anders bij appellant. Hij fungeerde als contactpersoon voor de toeristen, gaf de sleutel af en nam deze weer in. Op de informatie die zich in de woning bevond stond zijn naam en contactgegevens vermeld en op de informatie op de voordeur stond daarnaast tevens zijn foto. De intellectuele en materiële bijdrage van appellant aan het feit was van voldoende gewicht, tussen hem en genoemde familieleden was sprake van een taakverdeling en een bewuste en nauwe samenwerking. Gelet op het voorgaande moet appellant worden aangemerkt als medepleger.

Artikel 8 van het EVRM

6. Appellant betoogt dat de rechtbank ten onrechte oordeelt dat het huisrecht van appellant als bedoeld in artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (hierna: het EVRM) niet is geschonden. Hij stelt dat hij ten tijde van de inspectie op de vierde en vijfde verdieping van de woning woonde. Als er toeristen gebruik maakten van de woning verplaatste hij zijn spullen naar de vijfde verdieping. Die verdieping is niet geïnspecteerd, maar de vierde verdieping wel. Hij stelt dat daarmee zijn huisrecht is geschonden. De toestemming van de in de woning verblijvende toeristen kan niet gelden als een 'informed consent'. De eigenaar of de feitelijk verhuurder dient deze toestemming te geven, aldus appellant.

6.1. Zoals onder 4.2 is overwogen was appellant ten tijde van de controle op 19 januari 2015 niet woonachtig op het adres locatie 1. De aldaar verblijvende toeristen hebben toestemming gegeven om de woning te betreden. De rechtbank heeft daarom terecht geoordeeld dat het huisrecht van appellant niet is geschonden. Artikel 8 van het EVRM strekt niet zover dat de eigenaar of

verhuurder van het pand toestemming moet geven voor het betreden van de woning, nu zij het pand niet bewonen.

Matiging boete

7. Onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 22 november 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3205 betoogt appellant dat de boete gematigd moet worden gelet op het geringe aandeel van appellant in de overtreding. Daarnaast had de boete op grond van artikel 5:46, derde lid, van de Awb gematigd moeten worden omdat hij een uitkering heeft en dus een geringe draagkracht.

8. Evenals de medepleger in voornoemde uitspraak van 22 november 2017 was de rol van appellant relatief beperkt. Hij verstrekke de sleutel tot de woning en fungeerde als contactpersoon. Ook werd hij ingehuurd voor de schoonmaak. Hij was niet verantwoordelijk voor het plaatsen van de advertentie op Airbnb en het onderhouden van contacten met potentiële klanten en het beheren van boekingen via Airbnb. Daarnaast is niet gebleken dat hij de huur inde of ontving. Wegens zijn, weliswaar essentiële, maar relatief beperkte rol in de overtreding, ziet de Afdeling aanleiding om de boete voor appellant te matigen tot € 3.000.

Appellant heeft de hoogte van zijn inkomen en daarmee zijn draagkracht niet met stukken onderbouwd. Voor verdere matiging vanwege de draagkracht ziet de Afdeling daarom geen aanleiding.

Conclusie

9. Het hoger beroep is gegrond. De aangevallen uitspraak dient te worden vernietigd. Doende hetgeen de rechtbank zou behoren te doen, zal de Afdeling het beroep tegen het besluit van 20 april 2016 van het college alsnog gegrond verklaren. Dat besluit komt voor vernietiging in aanmerking. De Afdeling zal op na te melden wijze in de zaak voorzien en bepalen dat deze uitspraak in zoverre in de plaats treedt van het vernietigde besluit.

10. Het college dient op na te melden wijze tot vergoeding van de proceskosten te worden veroordeeld.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

- I. verklaart het hoger beroep gegrond;
- II. vernietigt de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 26 september 2017, 16/3687;
- III. verklaart het bij de rechtbank ingestelde beroep gegrond;

IV. vernietigt het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam van 20 april 2016, kenmerk BB 109501 15/BEST. BOETE;

V. bepaalt dat de boete wordt vastgesteld op € 3.000;

VI. bepaalt dat deze uitspraak in zoverre in de plaats treedt van het vernietigde besluit;

VII. veroordeelt het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam tot vergoeding van bij appelland in verband met de behandeling van het bezwaar opgekomen proceskosten tot een bedrag van € 1002 (zegge: duizendtwee euro), geheel toe te rekenen aan door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand;

VIII. veroordeelt het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam tot vergoeding van bij appelland in verband met de behandeling van het beroep en het hoger beroep opgekomen proceskosten tot een bedrag van € 2004 (zegge: tweeduizend vier euro), geheel toe te rekenen aan door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand;

IX. gelast dat het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam aan appelland het door hem betaalde griffierecht ten bedrage van € 418 (zegge: vierhonderdachtien euro) voor de behandeling van het beroep en hoger beroep vergoedt.

Noot

1. Deze uitspraak van de Afdeling voorzien wij van een noot omdat dit één van de nog weinige zaken is waarin de rechtmatigheid van een bestuurlijke boete aan de orde was in verband met medeplegen. Net als in het strafrecht geldt in het bestuursrecht dat voor medeplegen een bewuste en nauwe samenwerking vereist is van de overtreders. Niet nodig is dat de rollen van de verschillende overtreders uitwisselbaar zijn. Een overtreder kan beboet worden als medepleger wanneer zijn intellectuele en materiële bijdrage aan het feit van voldoende gewicht is, wat onder meer kan blijken uit de onderlinge taakverdeling. Zoals blijkt uit de hierboven gepubliceerde uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kunnen *ondersteunende* activiteiten al voldoende zijn om tot medeplegen te concluderen. De Afdeling sluit daarbij aan bij de jurisprudentie van de Hoge Raad.

2. Aan appelland in deze zaak was een boete van € 12.000 opgelegd wegens een overtreding van art. 30 lid 1 onder a Huisvw (oud, nu art. 21 Huisvestingswet 2014). De verhuur van een woning via internet leidde tot het onttrekken van deze woning aan de woningvoorraad, wat een beboetbare overtreding opleverde. De boete

werd opgelegd aan appelland, omdat hij volgens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam als medepleger kwalificeerde. De rol van appelland bij de verhuur van de woning bestond eruit dat hij in opdracht van de eigenaar van de woning zorgde voor het contact met de huurders (onder andere het afgeven en in ontvangst nemen van de sleutel) en voor het schoonmaken van de woning. In hoger beroep bij de Afdeling stelde appelland dat de boete ten onrechte aan hem was opgelegd. Hij voerde onder meer aan dat hij ten onrechte als medepleger in de zin van art. 5:1 lid 2 Awb was aangemerkt. Appelland stelde dat het niet in zijn macht lag om de overtreding te beëindigen.

3. In reactie op het argument van appelland dat hij niet als medepleger kon worden aangemerkt, verwijst de Afdeling allereerst naar haar eerdere uitspraak van 6 september 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:2394). In die uitspraak die zag op een boete op grond van de Wet op de kansspelen oordeelde de Afdeling dat medeplegen zich voordoet 'bij een nauwe en bewuste samenwerking met een ander of anderen'. Iemand kwalificeert slechts als 'medepleger' als de intellectuele en/of materiële bijdrage van de betrokkene van voldoende gewicht is. Voor het oordeel of hiervan sprake is, kunnen volgens de Afdeling onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het feit en het belang van de rol van de betrokkene van belang zijn. Niet alleen waren de appellanden in deze uitspraak volgens de Afdeling plegers van de overtreding, maar er was ook sprake van medeplegen. Appellanden hebben bewust samengewerkt bij het begaan van de overtreding en hebben die gezamenlijk uitgevoerd.

4. In deze zaak beriep appelland zich ter onderbouwing van zijn stelling dat er geen sprake was van medeplegen nog op een uitspraak van de Afdeling van 29 juli 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:2386, AB 2015/301, m.nt. O.J.D.M.L. Jansen). De zoon van de eigenaar van een woning had een boete opgelegd gekregen als medepleger voor net als in deze zaak overtreding van de Huisvestingswet. Volgens appelland bleek uit deze uitspraak dat, kort gezegd, het enkele bevorderen of vergemakkelijken van de overtreding niet tot medeplegen leidt. De Afdeling gaat hier terecht niet in mee. Volgens de Afdeling nam zij in de genoemde uitspraak geen medeplegen aan, omdat er onvoldoende feiten aanwezig waren om aan te nemen dat sprake was van een nauwe en bewuste samenwerking. Dat is in de bovenstaande zaak anders. Het is duidelijk welke rol appelland vervulde bij de verhuur van de woning.

5. Na het juridisch kader te hebben geschetst, concludeert de Afdeling in deze uitspraak van 29 augustus 2018 dat de intellectuele en materiële bijdrage van appellant van voldoende gewicht was om als medepleger te worden aangemerkt. Na te hebben opgesomd op welke wijze appellant betrokken was bij de verhuur – kort gezegd: hij was contactpersoon voor de huurders, hij gaf de sleutel af en nam deze weer in en hij stond vermeld op de informatie die in de woning en op de deur voor de huurders werd achtergelaten – concludeert de Afdeling dat sprake was van een taakverdeling tussen appellant en de eigenaren van de woning (familieleden) en dat sprake was van een bewuste en nauwe samenwerking.

6. De Afdeling verwijst in haar uitspraak voor wat betreft de uitleg van de term 'medeplegen', zoals opgemerkt, naar haar eerdere jurisprudentie. Dit begrip is echter uit het strafrecht afkomstig (art. 47 Sr) en voor de uitleg van dit begrip zijn we dan ook met name aangewezen op de jurisprudentie van de Hoge Raad. In 2014 heeft de Hoge Raad een overzichtsarrest gewezen, waarin hij uitgebreid aandacht besteedt aan de vraag wanneer sprake is van (strafrechtelijk) medeplegen (ECLI:NL:HR:2014:3474). De Hoge Raad stelt voorop dat sprake moet zijn van een 'voldoende nauwe en bewuste samenwerking met een ander of anderen'. Dit criterium kan, zo kan worden afgeleid uit eerdere arresten van de Hoge Raad, in twee elementen worden opgesplitst: bewuste samenwerking en gezamenlijke uitvoering. Daarbij is het zo dat de eis van een gezamenlijke uitvoering door de jaren heen van minder gewicht is geworden. Zoals de Hoge Raad het verwoordt: het accent ligt op de samenwerking en minder op wie welke feitelijke handelingen verricht.

7. Wanneer een samenwerking voldoende nauw en bewust is, is volgens de Hoge Raad een feitelijke vraag die zich niet in algemene zin laat beantwoorden. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van medeplegen, kan de rechter volgens de Hoge Raad rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict, het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. Belangrijk is voorts dat ook sprake kan zijn van een stilzwijgende, bewuste samenwerking. Kortom: of sprake is van medeplegen, dient door de strafrechter aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval te worden beoordeeld. Als ondergrens geldt daarbij volgens de Hoge Raad dat de 'intellectuele en/of materiële

bijdrage van de verdachte van voldoende gewicht is'.

8. Hoewel de Afdeling in deze zaak niet verwijst naar de vaste jurisprudentie van de Hoge Raad, verwees zij in de in de hiervoor aangehaalde uitspraken van 29 juli 2015 en van 6 september 2017 wel naar een arrest van de Hoge Raad van 5 juli 2016 (ECLI:NL:HR:2016:1316). Dat betekent dat de Afdeling in deze uitspraak volledig aansluit bij de door de Hoge Raad ontwikkelde maatstaf.

9. In dit verband verwijzen wij tevens naar het recente preadvies van M.C.C. van Overbeek & O.E.S. Dudee voor de Jonge VAR genaamd 'Feitelijke leidinggeven en medeplegen, een blik op de praktijk van de economische toezichthouders'. In dit preadvies wordt geconcludeerd dat met het beboeten van medeplegers in het economische bestuursrecht minder ervaring is opgedaan dan bij het beboeten van feitelijke leidinggevers. Als mogelijke reden wordt gesignaleerd dat de betrokken toezichthouders het instrument van medeplegen minder vaak inzetten omdat de norm-adressaat extensief wordt geïnterpreteerd.

10. Tot slot nog aandacht voor de overwegingen van de Afdeling over de hoogte van de boete. De Afdeling overweegt dat de boete gematigd dient te worden gelet op 'de essentiële, maar relatief beperkte rol' van appellant in de overtreding. De Afdeling achtte onder meer relevant dat het ging om ondersteunende werkzaamheden (o.a. schoonmaak en sleuteloverdracht) en niet om het innemen van huur en het beheren van het internet-account waarmee de woning werd verhuurd. Gelet hierop ziet de Afdeling aanleiding om de hoogte van de boete zeer aanzienlijk te matigen met 75% tot € 3.000.

C.M. Saris en P. Disseldorp

AB 2019/29

CENTRALE RAAD VAN BEROEP

21 november 2018, nr. 16/6915 ZW

(Mr. H.G. Rottier)

m.nt. A.C. Hendriks

Art. 6:22 Awb; art. 19aa, 19ab ZW; WIA

ECLI:NL:CRVB:2018:3739

Zorgvuldig medisch onderzoek door UWV, ook al is dit uitgevoerd door bedrijfsarts. Geen aanleiding om over te gaan tot benoeming deskundige.

Uit de aangehaalde uitspraak van 30 december 2015 volgt dat de aansluiting van de EZWb aan het sys-